

12.1.2023

Hallituksen esitys eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi; Taloudelliset ja henkilöresurssivaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esitystä eduskunnalle valmistellut taloudellisia ja henkilöresursseja sekä operatiivista tietoturvaa tarkastellut alatyöryhmä tunnisti jäsenyydestä seuraavan merkittäviä taloudellisia ja henkilöstövaikutuksia. Vaikutukset täsmentyvät jäsenyyden toteutumisen myötä. Hallituksen esityksessä luvut on esitetty tarkkailijajäsenelle annettujen tietojen perusteella.

Pohjois-Atlantin liiton budjettirakenne sisältää useita elementtejä, joiden kustannukset määräytyvät eri tavoilla. Naton oman toiminnan rahoitus jakaantuu yhteis-, asiakas- sekä maiden keskinäiseen rahoitukseen, että monikansalliseen erillisrahoitukseen. Naton budjetointia hallitaan toimitelillä, joissa jäsenmailla on edustajansa. Näin varmistetaan jäsenmaiden yhteinen päätös rahoituksen jakautumisesta jäsenmaiden kesken.

Jäsenvaltiot osallistuvat Naton yhteisrahoituksen eri osa-alueisiin omaan bruttokansantulo-osuuteen pohjautuvalla jako-osuudella heti liittymisen hyväksymisestä lähtien. Naton Suomelle liittymisneuvotteluissa 4.7.2022 vahvistaman yhteisrahoituksen maksuosuus on vuoden 2024 loppuun saakka 0,9057%. Madridin huippukokouksessa kesäkuussa 2022 jäsenvaltiot päättivät kasvattaa yhteisrahoitteisia budjetteja, mikä tulee nostamaan vuosittaisia maksuosuuksia. Lisäksi Natolla on muita ohjelmia, joista osaan Suomen on jäsenenä liitettävä ja osaan liittyminen on kansallisesti päätettävissä.

Liittymiseen tulee sisältymään sekä lyhyellä aikavälillä toteutuvia kertaluonteisia, että pysyviä kustannuksia. Nato –jäsenyyden ja sen hallinnollisiin elimiin ja komentorakenteeseen liittymisen vuotuisten kustannusten arvioidaan olevan 70-100 miljoonaa euroa. Nato-jäsenyydestä aiheutuvat suorat tai välilliset kustannukset rahoitetaan valtion talousarvion eri pääluokista niiden käyttötarkoituksen mukaisilta momenteilta. Kuluvan vuoden täydentävään talousarvioesitykseen sisältyy yhteensä 57,1 miljoonan euron määrärahat Nato-jäsenyyden hakemiseen liittyen. Tästä 15 miljoonaa euroa on valtiovarainministeriön varausta. Jäsenyyden kustannusvaikutuksia tarkennetaan kuluvan vuoden lisätalousarvioissa, vuosien 2024-2027 julkisen talouden suunnitelman valmisteluissa sekä kyseisten vuosien talousarvioissa.

Madridin huippukokouksessa vahvistettiin myös Naton jäsenmaiden yhteisenä sitoumuksena käyttää vähintään 2% bruttokansantuotteesta puolustukseen.

Henkilöresurssivaikutukset

Vaativat asiantuntijatehtävät lisääntyvät Suomen osallistuessa Naton päätöksentekoon sekä jäsenvaltioiden keskinäiseen yhteistyöhön entistä tiiviimmin. Natossa toimii tällä hetkellä noin 400 komiteaa ja työryhmää, joihin osallistumisesta puolustusministeriön, ulkoministeriön sekä puolustusvoimien henkilöstö kattaa merkittävän osan. Nato-asioiden parissa työskentelevän henkilöstön

määrää on vahvistettava erityisesti Suomen Nato-edustustossa, mutta myös ulkoministeriössä, puolustusministeriössä, sisäministeriössä, Puolustusvoimissa, Suojelupoliisissa, Rajavartiolaitoksessa, liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla sekä valtioneuvoston kansliassa. Lisäksi erälle muille hallinnonaloille syntyyne lisähenkilöstötarpeita.

Alustava jäsenyyden aiheuttama välitön pysyvä lisähenkilöstötarve hallinnonaloilla on noin 110 tehtävää kuluva vuonna. Näistä Suomen Nato-edustustossa tarvitaan 15 henkilötyövuotta. Tunnistettujen lisäresurssien vuotuinen kustannusarvio on noin 12 miljoonaa euroa. Lopullinen lisähenkilöstön tarve selviää Suomelle asetettavien vaateiden tarkentuessa. Lisäksi jäsenyys edellyttää henkilöstön lähettämistä Naton päämajaan, sotilaalliseen komentorakenteeseen sekä muihin Nato-rakenteisiin kansallisesti rahoitettuna.

Tämän lisäksi Suomen tavoitteena on lähettää Naton rakenteisiin vähintään kymmenen kansallista erityisasiantuntijaa. Tavoitteena on kartuttaa kokemusta Naton toiminnasta ja edistää mahdollisuuksia pätevöityä Naton omiin korkeamman tason asiantuntijatehtäviin.

Tila- ja infrastruktuurikustannukset

Nato kerää ns. asiakasrahoitusta kattamaan Naton ylläpitämien tietojärjestelmien ja infrastruktuurin aiheuttamia kustannuksia kunkin jäsenvaltion käyttöön perustuen. Jäsenvaltiot maksavat myös kaikki Naton päämajassa omassa käytössään olevat tila- ja vastaavat kustannukset.

Suomen erityisedustuston muutosta Naton päämajaan syntyy sekä kertaluonteisia että merkittävän lisätilatarpeen johdosta myös jatkuvia lisäkustannuksia. Tilakustannukset sisältävät myös Suomen erityisedustuston rakentamisen ja uudelleen sijoittumisen kustannukset sekä nykyisten tilojen vuokran uusiin tiloihin muuttoon saakka.

Tietoturvallisen tietojenkäsittely-ympäristön kehittäminen

Naton jäsenyyden myötä kansallisen tietoturvallisuuden eri toiminnot tulee järjestää Naton tietoturvallisuusvaatimusten edellyttämälle tasolle. Suomi on tehnyt Naton kanssa turvallisuusluokitellun tiedon suojaamista koskevan sopimuksen ja sitä täydentävän hallinnollisen järjestelyn, minkä johdosta Suomi käsittelee ja suojaa sille kumppanina jaettavaa Naton turvallisuusluokiteltua tietoa jo Naton vähimmäisvaatimusten mukaisesti.

Nato suosittelee jäsenilleen turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisessa sähköistä tiedonsiirtoa ja käsittelyä. Sähköinen tiedonsiirto on myös kansallisesta näkökulmasta operatiivisen yhteistyön ja päätöksenteon oikea-aikaisuuden varmistamiseksi välttämätöntä. Sähköisten tietojenkäsittely-ympäristöjen toteuttamisessa tulee huomioida eri käyttäjien tarpeet.

Tällä hetkellä sähköisen tietojenkäsittely-ympäristön toteutusmallit ovat vielä kansallisessa harkinnassa. Myös järjestelmien suunnittelun tuesta ja sujuvan hyväksyntäprosessin etenemisestä sekä järjestelmien tarkastuksesta aiheutuu lisäresurssitarpeita.